

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ,
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

**ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ 2021**

Εξεταζόμενο αντικείμενο (Κωδικός): Φιλολογικά – Γλώσσα (513)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Παρασκευή, 26 Νοεμβρίου 2021, 15:30 – 18:30

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ,
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ 2021

Εξεταζόμενο αντικείμενο (Κωδικός): Φιλολογικά – Γλώσσα (513)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Παρασκευή, 26 Νοεμβρίου 2021, 15:30 – 18:30

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΙΣ (14) ΣΕΛΙΔΕΣ.

Η Γλώσσα, η Λογοτεχνία και τα Λατινικά εξετάζονται μαζί.
Ο συνολικός χρόνος εξέτασης και για τα τρία (3) αντικείμενα είναι τρεις (3) ώρες.

Ειδικές Οδηγίες:

- Όλες οι απαντήσεις των εξεταστικών δοκιμών της Γλώσσας και της Λογοτεχνίας να δοθούν στο **ίδιο Τετράδιο Απαντήσεων**.
- Να απαντήσετε σε **όλες** τις ερωτήσεις του εξεταστικού δοκιμίου.

Βασική επισήμανση:

Στις ερωτήσεις όπου ζητείται να καταγράψετε έναν συγκεκριμένο αριθμό στοιχείων (π.χ. «Να διατυπώσετε τρία (3) ερωτήματα...»), εάν στις απαντήσεις σας περιλάβετε περισσότερα στοιχεία από όσα ζητούνται κάθε φορά, θα λαμβάνονται υπόψη για σκοπούς βαθμολόγησης τα στοιχεία εκείνα που εμφανίζονται πρώτα στο Τετράδιο Απαντήσεων (μέχρι τον αριθμό που καθορίζεται).

Ερώτηση 1

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, ο/η εκπαιδευτικός δίνει το πιο κάτω θέμα παραγωγής γραπτού επικοινωνιακού λόγου στους/στις μαθητές/τριες:

Αφού αναφερθείτε στα χαρακτηριστικά του δημόσιου σχολείου της Κύπρου, στη συνέχεια να εστιάσετε στον ρόλο του/της εκπαιδευτικού στην αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης στην Κύπρο.

Η πιο πάνω εκφώνηση του θέματος παραγωγής γραπτού επικοινωνιακού λόγου είναι ελλιπής. Να καταγράψετε **δύο (2)** στοιχεία τα οποία παραλείπονται.

(μονάδες 4)

Απάντηση Ερώτησης 1

2 × 2 = 4 μονάδες

Ορθές θεωρούνται οι απαντήσεις που περιλαμβάνουν **δύο (2)** στοιχεία από τα ακόλουθα (ενδεικτικά):

- Δεν προσδιορίζεται το επικοινωνιακό πλαίσιο:
 - ♦ Δεν προσδιορίζεται ο σκοπός της συγγραφής.
 - ♦ Δεν προσδιορίζεται ο πομπός.
 - ♦ Δεν προσδιορίζεται ο (απο)δέκτης του κειμένου.
 - ♦ Δεν προσδιορίζεται το κειμενικό είδος και ο κειμενικός τύπος, από τα οποία εξαρτάται η οργάνωση του περιεχομένου, το λεξιλόγιο, οι υφολογικές επιλογές και η δομή του κειμένου.
- Δεν προσδιορίζεται το όριο των λέξεων.

Ερώτηση 2

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, ο/η εκπαιδευτικός επιθυμεί να ασκήσει τους/τις μαθητές/τριες στην **κατανόηση κειμένου**. Από τα διάφορα είδη ερωτήσεων που υπάρχουν, να ονομάσετε **τρία (3) είδη**, τα οποία θα πρέπει να λάβει υπόψη του/της ο/η εκπαιδευτικός κατά τη νοηματική επεξεργασία του κειμένου στο αναγνωστικό στάδιο.

(μονάδες 6)

Απάντηση Ερώτησης 2

3 × 2 = 6 μονάδες

Είδη ερωτήσεων (ενδεικτικά):

- κατανόησης περιεχομένου/νοηματικές
- λεξιλογικές
- δομικές
- σύνθεσης
- αξιολογικές
- κριτικής σκέψης
- υφολογικές
- αποτίμησης αξιών, έκφρασης, στάσεων
- συγκλίνουσες
- αποκλίνουσες
- κλειστού τύπου
- ανοικτού τύπου

Ερώτηση 3

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, ο/η εκπαιδευτικός έχει διαπιστώσει ότι οι μαθητές/τριες χρειάζεται να ασκηθούν συστηματικά στην **κατάκτηση λεξιλογίου**.

(α) Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να προχωρήσει στη συστηματική διδασκαλία λεξιλογίου είτε μέσω κειμενοκεντρικής διδασκαλίας είτε μέσω αποπλαισιωμένων δραστηριοτήτων. Αφού υποδείξετε ποια από τις δύο μεθόδους είναι η πιο αποτελεσματική, στη συνέχεια να αιτιολογήσετε την απάντησή σας παραθέτοντας **έναν (1) λόγο**.

(β) Να προτείνετε **τρεις (3) δραστηριότητες** (είτε υπό τη μορφή ερωτημάτων είτε υπό τη μορφή οδηγιών), διαφορετικού περιεχομένου, που θα μπορούσε να εφαρμόσει ο/η εκπαιδευτικός με στόχο τη συστηματική κατάκτηση του λεξιλογίου από τους/τις μαθητές/τριες.

(μονάδες 12)

Απάντηση Ερώτησης 3

(α) κειμενοκεντρική διδασκαλία: **1 μονάδα**

Τεκμηρίωση (ένας λόγος): **2 μονάδες**

1. Η διδασκαλία του λεξιλογίου καθίσταται αποτελεσματικότερη όταν οι λέξεις εξετάζονται σε *συγκειμενικό και περικειμενικό* πλαίσιο (συμφραζόμενα και εξωκειμενικά στοιχεία), ώστε να **είναι δυνατό να κατανοηθούν οι κεντρικές και συνυποδηλωτικές μορφές της σημασίας τους**. Δηλαδή, μέσω της διδασκαλίας ενός ή περισσότερων κειμένων τα οποία εντάσσονται στην ίδια θεματική ενότητα, οι μαθητές/τριες έχουν την ευκαιρία να επεξεργαστούν το λεξιλόγιο που συνδέεται με την ενότητα αυτή και να το κατακτήσουν ευκολότερα.
2. Κάθε λέξη μαθαίνεται αποτελεσματικότερα όταν μελετάται σε συγκεκριμένο συγκείμενο και περικείμενο, δεδομένου ότι στο πλαίσιο αυτό αναδεικνύονται όλες ή οι περισσότερες διαστάσεις της σημασίας της (**δηλωτική, κυριολεκτική, μεταφορική, συνυποδηλωτική, βιωματική**). Επομένως, όταν κάθε λέξη εξετάζεται σε κειμενικό πλαίσιο, όπου εμφανίζεται με λέξεις σημασιολογικά συγγενείς, η εκμάθησή της και η αποθήκευσή της στη μακροπρόθεσμη μνήμη είναι αποτελεσματικότερες.

(β) Δραστηριότητες (ενδεικτικά):

3 × 3 = 9 μονάδες

- Εφαρμογή της τεχνικής της εικασίας (συναγωγή νοήματος της λέξης)
- Ανάλυση της δομής μιας άγνωστης λέξης (πρόθημα, ετυμολογία της ρίζας, κατάληξη)
- Παραγωγή λόγου (γραπτού και προφορικού) στη βάση μιας ομάδας λέξεων
- Παιχνίδια λέξεων (σταυρόλεξα, κρυπτόλεξα, παζλ κ.λπ.)
- Ετυμολογικές οικογένειες λέξεων
- Ομαδοποίηση λέξεων κατά θεματικό κύκλο
- Χρήση πίνακα σημασιολογικών χαρακτηριστικών
- Χρήση συνώνυμων, αντώνυμων και υπερώνυμων λέξεων
- Συνδυασμός της λέξης με αντίστοιχο σκίτσο, εικόνα, φωτογραφία
- Παραγωγή και σύνθεση λέξεων

Ερώτηση 4

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, ο/η εκπαιδευτικός επιλέγει τις πιο κάτω δραστηριότητες, για να διδάξει στους/στις μαθητές/τριες πώς να γράφουν **σωστά δομημένη παράγραφο**. Αφού τις διαβάσετε, να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων τον αριθμό (Α–Η) της κάθε δραστηριότητας και δίπλα τον χαρακτηρισμό «**Κατάλληλη**» (**Κ**) ή «**Μη Κατάλληλη**» (**ΜΚ**).

- A. Να ξαναγράψετε τις λεπτομέρειες στις παραγράφους Χ και Ψ, ούτως ώστε να υποστηρίξουν επαρκώς τη θεματική πρόταση.

- B. Να αφαιρέσετε από την παράγραφο X όσες λεπτομέρειες διασπούν τη συνοχή της παραγράφου.
- Γ. Στις παραγράφους X και Ψ να υπογραμμίσετε τη θεματική πρόταση.
- Δ. Να συγκρίνετε την έκταση των παραγράφων X και Ψ.
- Ε. Ο συγγραφέας στην παράγραφο X τεκμηριώνει την επιχειρηματολογία του κάνοντας επίκληση στο ήθος του πομπού. Να εντοπίσετε το μέσο πειθούς.
- ΣΤ. Να προσθέσετε στην παράγραφο X μια πρόταση κατακλείδα, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η ομαλή μετάβαση στην επόμενη παράγραφο.
- Z. Να εντοπίσετε τις λεπτομέρειες με τις οποίες υποστηρίζεται η θεματική πρόταση της παραγράφου X.
- H. Η παράγραφος X αναπτύσσεται με παραδείγματα. Να εντοπίσετε δύο από τα παραδείγματα αυτά.

(μονάδες 12)

Απάντηση Ερώτησης 4

8 × 1.5 = 12 μονάδες

- A. K
B. K
Γ. K
Δ. MK
Ε. MK
ΣΤ. MK
Z. K
H. MK

Ερώτηση 5

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, ο/η εκπαιδευτικός διατυπώνει, για σκοπούς επανάληψης, μια σειρά ερωτημάτων προς τους/τις μαθητές/τριες. Οι ακόλουθες δηλώσεις αντλούνται από τις απαντήσεις των μαθητών/τριών. Αφού τις διαβάσετε, να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων τον αριθμό (Α–ΣΤ) της κάθε δήλωσης και δίπλα τον χαρακτηρισμό «Ορθή» (Ο) ή «Λανθασμένη» (Λ).

- A. Η ομιλία είναι προσχεδιασμένος προφορικός λόγος που περιλαμβάνει προσφώνηση (η οποία πρέπει να είναι κλιμακωτή) και επιφώνηση.
- B. Στους κειμενικούς τύπους ανήκει, μεταξύ άλλων, η επιχειρηματολογία, το άρθρο, η αφήγηση και η περιγραφή.
- Γ. Στα κειμενικά είδη ανήκει, μεταξύ άλλων, το δοκίμιο, η δομημένη συζήτηση και η ομιλία.
- Δ. Με τη χρήση της μεταφορικής-συνυποδηλωτικής γλώσσας ο/η συγγραφέας επιδιώκει να προσδώσει αμεσότητα και ζωντάνια στο κείμενο ή και να επιτύχει την επίκληση στο συναίσθημα.
- E. Στον κειμενικό τύπο των οδηγιών χρησιμοποιείται κατά κανόνα ο μακροπερίοδος λόγος και η υποτακτική σύνδεση των προτάσεων.
- ΣΤ. Η αντικειμενική περιγραφή χαρακτηρίζεται κυρίως από τη χρήση ενεργητικής σύνταξης και μεταφορικής-συνυποδηλωτικής γλώσσας.

(μονάδες 12)

Απάντηση Ερώτησης 5

6 × 2 = 12 μονάδες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A. Ορθή
- B. Λανθασμένη
- Γ. Ορθή
- Δ. Ορθή
- E. Λανθασμένη
- ΣΤ. Λανθασμένη

Ερώτηση 6

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας στην Α΄ Γυμνασίου, ο/η εκπαιδευτικός πρόκειται να διδάξει τον κειμενικό τύπο της αφήγησης. Για τον σκοπό αυτό αποφασίζει να αξιοποιήσει το πιο κάτω κείμενο.

Ένας μεγάλος αρσιβαρίστας διηγείται...

Στο απόσπασμα της συνέντευξης που ακολουθεί, ο ολυμπιονίκης Πύρρος Δήμας διηγείται την προσπάθειά του στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας, το 2004.

[...] Όταν δεν σήκωσα τα κιλά, δεν μπορώ να περιγράψω τι ένιωσα. Δεν μπορείς να τα βάλεις με τον Θεό ούτε με τη φύση. Τελειώνει ο αγώνας και όλοι μου λένε ότι «η ψυχή σου, Πύρρο, έκανε ό,τι έκανε». Ανεβαίνω στο βήθρο, δείχνω το μετάλλιο και λέω «αυτό πήραμε». Ένιωθα χαρά, γιατί ο κόσμος ήταν χαρούμενος. Θα μπορούσα εύκολα να χάσω την τρίτη θέση. Όταν ο κόσμος ξεκίνησε να φωνάζει «Πύρρος, Πύρρος», συγκινήθηκα, τα έχασα, δεν ήξερα τι να κάνω. Δεν περίμενα να συμβεί ό,τι συνέβη. Ο κόσμος με ευχαρίστησε με τον καλύτερο τρόπο για ό,τι του έχω προσφέρει. [...]

Πήγαμε σπίτι, είχαν έρθει συγγενείς από τη Νέα Υόρκη, από τη Μαδαγασκάρη, ήρθε ο καλύτερός μου φίλος από την Αλβανία. Είχαμε ένα μεγάλο πάρτι στο σπίτι. Δεν κάθισα λεπτό να σκεφτώ τις λεπτομέρειες του αγώνα και ούτε θα το κάνω. Η ουσία είναι ότι κέρδισα το δεκάλεπτο του χειροκροτήματος από τον κόσμο. [...]

Απόσπασμα (Διασκευή)

Περιοδικό «Ταχυδρόμος», ένθετο εφημερίδας *TA NEA*, 2004
Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου, Τετράδιο Εργασιών, σσ. 67–68.

(α) Να διατυπώσετε **δύο (2)** ερωτήματα/δραστηριότητες, διαφορετικού περιεχομένου, που θα μπορούσε να υποβάλει ο/η εκπαιδευτικός στους/στις μαθητές/τριες, κατά το **προαναγνωστικό στάδιο**, με σκοπό να επισημάνουν το γενικό θέμα του κειμένου. Το πρώτο ερώτημα / Η πρώτη δραστηριότητα να αφορά τα **κειμενικά στοιχεία** και το δεύτερο / η δεύτερη να αφορά τα **μη γλωσσικά στοιχεία**.

(μονάδες 4)

(β) Σε ποιο είδος του κειμενικού τύπου της αφήγησης κατατάσσεται το συγκεκριμένο κείμενο; Να δώσετε **δύο (2)** λόγους για να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 6)

(γ) Ο/Η εκπαιδευτικός επιθυμεί να ασκήσει τους/τις μαθητές/τριες στο να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου. Να αναφέρετε **τρία (3)** γλωσσικά χαρακτηριστικά του, τα οποία αναμένεται να εντοπίσουν οι μαθητές/τριες στο πιο πάνω κείμενο.

(μονάδες 6)

(δ) Κατά το συγγραφικό στάδιο ο/η εκπαιδευτικός, με αφορμή το πιο πάνω κείμενο, ζητά από τους/τις μαθητές/τριες να γράψουν άρθρο σε μαθητική εφημερίδα με τίτλο: «Όταν το ευ αγωνίζεσθαι συναντά το υπέρτατο εύγε του λαού...». Να αναφέρετε **τρία (3)** βασικά χαρακτηριστικά του άρθρου που πρέπει να επισημάνει ο/η εκπαιδευτικός στους/στις μαθητές/τριες.

(μονάδες 6)

Απάντηση Ερώτησης 6

Ενδεικτική απάντηση

(α) **2 × 2 = 4 μονάδες**

Πρώτο/η ερώτημα/ δραστηριότητα σχετικό/ή με τα κειμενικά στοιχεία:

- ♦ τίτλος
- ♦ εισαγωγικό σημείωμα
- ♦ χώρος-χρόνος δημοσίευσης: περιοδικό *Ταχυδρόμος/ ενθ. εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ, 2004*
- ♦ δραστηριότητες συνδυαστικού τύπου σχετική με το επικοινωνιακό πλαίσιο και την ιστορικότητα του κειμένου,

Δεύτερο/η ερώτημα/δραστηριότητα σχετικό/ή με μη γλωσσικά στοιχεία:

- ♦ πολυτροπικότητα κειμένου: πληροφορίες που απορρέουν από τη φωτογραφία (το εικονιζόμενο πρόσωπο στη φωτογραφία / μετάλλιο / Ολυμπιακοί Αγώνες/ νίκη / βράβευση / ύφος-έκφραση-συναισθήματα Πύρρου)

(β) Είδος κειμενικού τύπου: Ρεαλιστική αφήγηση **2 μονάδες**

Δύο (2) λόγοι:

2 × 2 = 4 μονάδες

Αφήγηση γεγονότων σύγχρονων του αφηγητή/ άμεση συμμετοχή σε αυτά, θέση του αφηγητή: προσωπική εμπειρία/ πρωτοπρόσωπη αφήγηση (συμμετοχή του Πύρρου Δήμα στους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004 και κατάκτηση της 3^{ης} θέσης), στάση αφηγητή: αφηγητής πρωταγωνιστής/ παρουσιάζει τα γεγονότα με έντονα προσωπικά συναισθήματα, διατυπώνει σκέψεις και κρίσεις σχετικά με αυτά, απουσία μυθοπλαστικών στοιχείων.

(γ) τρία (3) γλωσσικά χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου 3 × 2 = 6 μονάδες

- Απλές συντακτικές δομές
- παρατακτική σύνδεση
- ασύνδετη παράθεση προτάσεων (ασύνδετο σχήμα)
- συντακτικά ατελείς φράσεις/ακολουθίες
- ανολοκλήρωτες φράσεις
- ελλειπτικός λόγος
- περιορισμένη χρήση επιθέτων
- απλό/καθημερινό λεξιλόγιο
- επαναλήψεις
- ενεργητική σύνταξη

(δ) 3 × 2 = 6 μονάδες

Τρία χαρακτηριστικά του άρθρου:

- Οργανωτικό πρότυπο (άρθρο):
 - ♦ Πρόλογος: έκθεση θέματος - προβληματική αρθρογράφου
 - ♦ Κύριο μέρος: παράθεση επαρκούς υποστηρικτικού υλικού για σκοπούς διασαφήνισης και υποστήριξης/τεκμηρίωσης των βασικών εννοιών
 - ♦ Επίλογος: συμπυκνωμένη θεώρηση των θέσεων που αναπτύσσονται στο κύριο θέμα
- Γλωσσικά χαρακτηριστικά/ στοιχεία/ εκφραστικά μέσα (μακροπερίοδος λόγος, προσεγμένος, ρητορικά ερωτήματα, οριστική έγκλιση, χρήση παθητικών μετοχών, πλάγιος λόγος κ.λπ.)
- Επίκαιρος χαρακτήρας άρθρου (θεματολογία που αντλείται από την επικαιρότητα)
- Απουσία προσωπικού τόνου
- Σχετικά περιορισμένη έκταση
- Χρήση κατάλληλου ύφους (επίσημο, τυπικό, ουδέτερο ύφος)

Ερώτηση 7

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας στην Γ΄ Λυκείου, ο/η εκπαιδευτικός, προκειμένου να διδάξει τη δεξιότητα της συγγραφής περίληψης, αποφασίζει να αξιοποιήσει ένα αδίδακτο κείμενο στη θεματική ενότητα *Παιδεία-Εκπαίδευση, Ενεργός και Συνειδητοποιημένος Πολίτης*.

(α) Να γράψετε **τρία (3)** κριτήρια επιλογής του αδίδακτου κειμένου, τα οποία θα πρέπει να λάβει υπόψη του/της.

(μονάδες 6)

(β) Στη συνέχεια αποφασίζει να διδάξει τη δεξιότητα της συγγραφής περίληψης ακολουθώντας το διαδικαστικό μοντέλο (**προσυγγραφικό - συγγραφικό - μετασυγγραφικό στάδιο**). Να προτείνετε **μία (1)** ενδεικτική δραστηριότητα για κάθε στάδιο.

(μονάδες 9)

(γ) Ένας μαθητής έγραψε την πιο κάτω περίληψη:

Στο δοκίμιο με τίτλο «Παιδεία και ενεργός πολίτης», που δημοσιεύεται σε συλλογικό τόμο του 2018, ο Νίκος Αντωνιάδης πραγματεύεται το θέμα της συμβολής της παιδείας στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών, στυλιτεύοντας την απάθεια της σύγχρονης κοινωνίας. Στην αρχή του κειμένου, επισημαίνεται πως ένα πρόβλημα που πλήττει τις σύγχρονες κοινωνίες είναι ότι ο άνθρωπος συχνά δεν πληροί τα κριτήρια, για να θεωρείται υπεύθυνος και ώριμος πολίτης. Η οικογένεια και το σχολείο οφείλουν να εγκήψουν στο πρόβλημα αυτό, το οποίο χρήζει επείγοντως επίλυση. Όπως υπογραμμίζει ο συγγραφέας, η ανθρωπιστική παιδεία θα πρέπει να αποσκοπεί στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων, που θα εμφορούνται από ηθικές και πνευματικές αξίες. Ταυτόχρονα, η παιδεία ωφείλει να μεριμνά για την πολιτική διαπαιδαγώγηση του ατόμου με στόχο τη δημιουργία ενεργών πολιτών. Η ευδαιμονία του συνόλου είναι κάτι για το οποίο θα πρέπει ο κάθε άνθρωπος να αγωνίζεται. Στη συνέχεια του κειμένου, υπογραμμίζεται πως η συμμετοχή στα κοινά, η ανάπτυξη υγείων κοινωνικών σχέσεων και η ευαισθητοποίηση για τον πάσχων συνάνθρωπο αποτελούν προϋποθέσεις για τη διαμόρφωση σωστών πολιτών. Η οικογένεια και το σχολείο καλούνται να διδάξουν τους νέους πώς να συνυπάρχουν αρμονικά με τους άλλους, συμπεριφέροντας με σεβασμό και ευγένεια. Στο τέλος του κειμένου, επισημαίνεται πως μέσω της σωστής διαπαιδαγώγησης τα πάθη του ατομικισμού και της ιδιοτέλιας χαλιναγωγούνται.

- i. Να εντοπίσετε και να γράψετε τα **πέντε (5)** ορθογραφικά λάθη που υπάρχουν στην πιο πάνω περίληψη. Ακολουθώντας, να γράψετε τις λέξεις ορθογραφημένα.
(μονάδες 5)
- ii. Να εντοπίσετε και να γράψετε τα **δύο (2)** γραμματικά λάθη που υπάρχουν στην πιο πάνω περίληψη. Ακολουθώντας, να τα διορθώσετε.
(μονάδες 6)
- iii. Να εντοπίσετε και να γράψετε τα **δύο (2)** συντακτικά λάθη που υπάρχουν στην πιο πάνω περίληψη. Ακολουθώντας, να τα διορθώσετε.
(μονάδες 6)

Απάντηση Ερώτησης 7

(α) **Κριτήρια επιλογής** του αδιδακτου κειμένου (3 × 2 = 6 μονάδες)

Ενδεικτικά:

- Το αδιδακτο κείμενο θα πρέπει να συνάδει με τον θεματικό άξονα και τους αντίστοιχους ΔΕ-ΔΕ.
- Η βιογραφία των μαθητών/τριών
- Το μαθησιακό επίπεδο (βαθμός δυσκολίας)
- Η αμεσότητα του κειμένου
- Η διαχρονικότητα του κειμένου ως προς το αξιακό περιεχόμενο
- Ο επίκαιρος χαρακτήρας του θέματος
- Πυκνογραμμένο κείμενο, μεστό από νοήματα
- Η γλωσσική ποιότητα και αρτιότητα του κειμένου
- Οι τεχνικές πρόκλησης του ενδιαφέροντος του δέκτη από τον/τη συγγραφέα του κειμένου
- Κειμενικό είδος (ομιλία, άρθρο, επιστολή, δοκίμιο)
- Κατάλληλη έκταση κειμένου
- Έγκυρες-Αξιόπιστες πηγές
- Να μην είναι ιδεολογικά χρωματισμένο

(β) Στάδια συγγραφής γραπτής περίληψης

Διαδικαστικό μοντέλο

• **Προσυγγραφικό στάδιο**

Ενδεικτικές δραστηριότητες/τεχνικές (1 × 3 = 3 μονάδες)

Οι μαθητές/τριες:

- ♦ Εντοπίζουν/σχολιάζουν το επικοινωνιακό πλαίσιο
- ♦ Διαβάζουν ξανά το κείμενο ανά παράγραφο, εντοπίζουν τις **νοηματικές ενότητες** μέσα στην παράγραφο, **υπογραμμίζουν λέξεις-κλειδιά** και εντοπίζουν τις **διαρθρωτικές λέξεις**.
- ♦ Επισημαίνουν την **αλληλουχία των νοημάτων στην κάθε παράγραφο**.
- ♦ Καταγράφουν τη **συλλογιστική πορεία** του συγγραφέα και **τον σκοπό του**.

- ◆ Οι μαθητές/τριες αποδίδουν συνοπτικά τα κύρια σημεία κάθε παραγράφου υπό μορφή σημειώσεων.
- **Συγγραφικό στάδιο**
Ενδεικτικές δραστηριότητες/τεχνικές (1 × 3 = 3 μονάδες)
 Οι μαθητές/τριες:
 - ◆ Συνθέτουν την περίληψη του κειμένου:
 - Ορίζουν το επικοινωνιακό πλαίσιο (π.χ. τίτλος, χρόνος δημοσίευσης, θέμα κειμένου).
 - Συνθέτουν τα κύρια σημεία σε συνεχές κείμενο, ακολουθώντας τη συλλογιστική πορεία του συγγραφέα και χρησιμοποιώντας τεχνικές πύκνωσης λόγου, ώστε να μην υπερβούν το καθορισμένο όριο λέξεων.
 - Παραφράζουν το κείμενο.
 - Συνδέουν τα νοήματα χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις.
- **Μετασυγγραφικό στάδιο**
Ενδεικτικές δραστηριότητες/τεχνικές (1 × 3 = 3 μονάδες)
 - ◆ **Αυτοαξιολόγηση**
 - Δίνεται στους/στις μαθητές/τριες Φύλλο Εργασίας, το οποίο περιέχει έναν εννοιολογικό χάρτη (mind map) με τους θεματικούς άξονες του κειμένου, καθώς και κριτήρια αυτοαξιολόγησης στο επίπεδο του περιεχομένου, της μορφής και της δομής.
 - Ζητείται από τους μαθητές/τριες να αξιοποιήσουν τον εννοιολογικό χάρτη και τα κριτήρια αυτοαξιολόγησης, ώστε να εντοπίσουν τα λάθη στην περίληψή τους και να τα διορθώσουν.
 - ◆ **Ετεροαξιολόγηση**
 - Οι μαθητές/τριες ανταλλάζουν τις περιλήψεις τους και τις αξιολογούν (αριθμητικά και περιγραφικά).

(γ) i. Ορθογραφικά λάθη: μονάδες 5
Εντοπισμός λαθών: 5 × 0,5 = 2,5 μονάδες
Διόρθωση λαθών: 5 × 0,5 = 2,5 μονάδες

5 Ορθογραφικά λάθη:

- (1) στυλιτεύοντας (στηηλιτεύοντας)
- (2) ωφείλει (ορφείλει)
- (3) να εγκήψουν (να εγκύψουν)
- (4) υγειών (υγιών)
- (5) ιδιοτέλίας (ιδιοτέλειας)

ii. Γραμματικά λάθη: μονάδες 6
Εντοπισμός λαθών: $2 \times 1 = 2$ μονάδες
Διόρθωση λαθών: $2 \times 2 = 4$ μονάδες

- (1) τον πάσχων συνάνθρωπο (τον πάσχοντα συνάνθρωπο)
- (2) συμπεριφέροντας (συμπεριφερόμενοι)

iii. Συντακτικά λάθη: μονάδες 6
Εντοπισμός λαθών: $2 \times 1 = 2$ μονάδες
Διόρθωση λαθών: $2 \times 2 = 4$ μονάδες

- (1) χρήζει επίλυση (χρήζει επίλυσης)
- (2) η ευδαιμονία του συνόλου είναι κάτι το οποίο θα πρέπει ο κάθε άνθρωπος να αγωνίζεται (για το οποίο)

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ